

FOTO: JAN PETERSSON

Grafiken i Norge

*Utbildningsinstitutioner, verkstäder, publik,
Munch och Drottning Sonja*

■ JAN PETERSSON

Jan Pettersson under en paus på seminaret Printmaking in The Expanded Field på Konsthögskolan i Oslo, september 2015. ▶

Efter att ha tillbringat 10 år i New York som konstnär där jag arbetat primärt inom grafik och måleri, anlände jag i början av augusti 1995 till Vestlandets Kunstakademi i Bergen, Norge för att ta en tjänst där som förste amanuens vid den tvådimensionella avdelningen med huvudansvar för grafik.

Jag hade min utbildning från Grafikskolan Forum under Bertil Lundberg, Atelier 17 under S.W Hayter och en Master of Art i Grafik från New York University under Krishna Reddy.

Alla dessa tre personer hade redan vid denna tidpunkt etablerat sig i konsthistorien som ledande konstnärer och innovatörer inom grafiken. Samtidigt hade de också satt

sin prägel inom den konsthistoriska kontexten beträffande utvecklingen av grafikmediet. Så mitt mål var helt klart, om du vill lära dig grafik studera för de bästa.

Det kan tilläggas att jag under min tid i New York också arbetat med ett stort antal välrenommerade konstnärer som professionell tryckare inom djuptryck och litografi.

Grafiken hade ju haft sina glansdagar i Norge på 60- och 70-talen och in en bit på 80-talet precis som i Sverige och övriga Skandinavien. Intresset för mediet var på upphällningen och Konstakademierna slet med att hålla det vid liv hos sina studenter i kölvattnet av den postmodernistiska eran av ready made, konceptkonst, teori, contextualisering och diverse

andra ismer. Många konsthögskolor gav helt enkelt upp och kastade ut sina pressar. Nu snart 23 år senare och x antal grafikprojekt/utställningar, uppbyggandet av grafikutbildningar i Bergen och Oslo inom ramen för konsthögskolesystemet i Norge, utbildandet av en mycket stor grupp av studenter inom grafikens kontext, skapandet av ett Center för Samtidsgrafik i Bergen, erfarenhet av att vara ordförande i Norske Grafikere under 4 år, initieringen av det internationella seminariet Printmaking in The Expanded Field i Oslo 2015 tillsammans med utgivandet av publikationen med samma namn, vill jag gärna dela lite tankar, erfarenheter och information beträffande Grafik i Norge.

Ett stort antal länkar knutna till artiklarna finns på grafiknytt.se.

◀ Bild på föregående sida. Studenterna på Grafik och teckning på KHiO i Oslo. Ragna Misvær Grønstad, till höger, trycker storformatsträsnitt. Medhjälpare, från vänster, Guping Yao, Patricia Risopatron Berg, Beatrice Guttormsen.

Grafikens nuvarande situation i Norge; Hot or Not?

Grafiken har helt klart fått en ny vår i Norge speciellt bland unga konstnärer men även bland de redan etablerade. Infallsvinkeln till användandet av grafiken i en ny skepnad är uppenbart i de friska utställningar som producerats av unga nyutbildade konstnärer de senaste åren. De tar experimentrandet med de olika grafiska processerna fullt ut i jakten på att finna sitt speciella uttryck. Denna revival av trycket och konceptet runt tryck omfattar allt ifrån de analoga till de fotografiska till de 2 & 3 dimensionella digitala teknikerna samt hybri-

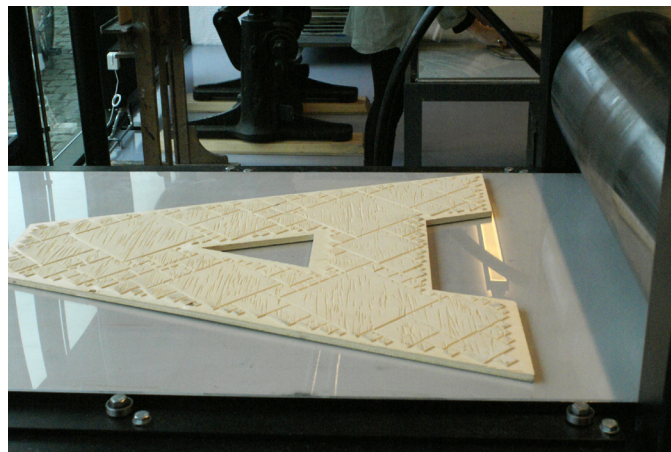
diseringen av dessa. I denna grafiska underström ingår också boktrycket, publikationer och artist books. Att lära sig att sätta typer och till och med göra sina egna är kanske något av det hottaste just nu.

Överlag är grafik superhot. Det förnyade intresset har dels att göra med svängningarna inom samtidskonsten både internationellt och nationellt, infallsvinkeln till hur utbildning inom grafik görs, ny teknologi och re-aktivering av utdate-rad teknologi. De senaste 15 åren har nyutexaminerade konstnärer med en grafikutbildning bakom sig

startat upp egna/gemensamma verkstäder, grafik center, och professionella tryckerier. Drottning Sonja av Norge har instiftat The Queen Sonja Print Award som innefattar dels ett Internationellt Grafik pris och Kjell Nupens minnespris. Stiftelsen Edvard Munchs Atelier arbetar med att re-vitalisera den grafikverkstad som sattes upp i Munchs Atelje på Ekely på 1960-talet.

De ungas intresse för grafik

Det finns ett starkt intresse bland de unga för grafiken. Detta märks genom att de tidigt startar att samla

Krause Kollektivet, Frekvens vol 2, 85 konstnärer visar över 1 000 grafiska arbeten i vinyl-cover format på Norske Grafikere i januari 2018. ▶

grafik. De går på utställningar och inhandlar sina första blad. Det bårdar gott för den nya generationen. Det grafiska intresset hos den yngre gruppen av konstnärer/gatukonstnärer är också närvarande. De ser på den som ett sätt att snabbt kunna förmedla sitt språk/märke/idé - en slags analog/digital Snapchat/Instagram. Genom användandet av primärt risograf, silkscreen och trä/linoleumsnitt på ett enkelt men sofistikerat sätt produceras det snabba upplagor, emellanåt t o m numrerade, men i de flesta fall rent massproduktionsförmedlande arbeten i småformat som stickers, knappar, kepsar, T-shirts m m. Dessa sprids med rekordfart.

Grafik hos publiken

I år utsmyckas den nya Hurtigruten MS Roald Amundsen, världens första hybridskepp, med närmare 600 arbeten i olika grafiska tekniker av 20 unga norska konstnärer alla arbetande inom grafikfältet. Detta var ett samarbete mellan QSPA (Queen Sonja Print Award), Konsthögskolan i Oslo fackområde Grafik och Teckning, Universitetet i Bergen och NTNU i Trondheim.

Norske Grafikere har börjat göra sig märkbart på samtidplanet genom en ny generation av konstnärer som gör artist talks, gör friska utställningar, arbetar med grafik och deltar aktivt som styrelsemedlemmar i den fortsatta dialogen och utvecklingen av

föreningen. Runt hörnet har vi Norske Grafikeres 100-årsjubileum 2019.

I maj 2019 arrangeras Hauge-sund Internationella Träsnittfestival. Den skall fira traditionen och innovationen i träsnitt, trägravyr och linoleumsnitt. Den arrangeras av Haugalandmuseene avd. Hauge-sund Billedgalleri i samarbete med Hagesund kommun, tar plats i Hagesund Billedgalleri 10 maj – 4 augusti 2019. Parallellt med den går AVTRYCKFESTIVALEN. Detta blir en intressant öppning för vidare utmaningar runt grafik – biennaler/triennaler i Norge, då det inte varit någon sedan den Internationella Grafiktriennalen i Fredrikstad lades ner 1999.

National Galleriet i Oslo gjorde 2017 grafikutställningen The Great Graphic Boom. En mönstring av amerikansk grafik från 1960 och framåt som var starten på utvecklingen av kontemporär amerikansk grafik i nya skepnader samtidigt med utställningen gjordes också workshops i olika grafiska tekniker. 2015 gjordes utställningen Avtrykk – Träsnitt från fem århundraden, också den på National Galleriet, Oslo. I samband med detta genomförde Krause Kollektivet en grupp av unga grafikstudenter en performativ handling genom att under utställningsperioden problematisera själva utställningsrummet genom att göra det till en arena för produk-

tion där publiken kunde delta och bli upplärda i träsnittsproblematiken och genom detta grepp få en förståelse av arbetet bakom utskärningen av matrisen och hur trycket kan bli betraktat i samtiden. Samma år genomfördes fyradagars seminariet Printmaking in The Expanded Field på Konsthögskolan i Oslo. 2014 genomförde Norske Grafikere ett Nordiskt Grafikseminar på Lysebu i samband med utdelningen av Queen Sonja Print Award.

Framtiden ser ljus ut!

Krause Kollektivet på National Galleriet i Oslo.

